

Doniyor Kitobi — Yetmish Birinchi Raqam

Payg'ambarlik Naqshi: Hizqiyol sakkizinchi bobidagi to'rt jirkanchlikning ochib berilishi va ularning zamonaviy davrdagi ahamiyati

Jeff Pippenger

2024-02-04

Hizqiyol kitobining sakkizinchi bobidagi to'rtta jirkanchlik zamonaviy Isroilning to'rtta avlodini ifodalaydi va zamonaviy Isroilning boshlanishi qadimgi Isroilning boshlanishi orqali timsollangan edi. Bu ikkala boshlanish tarixi ham zamonaviy Isroilning tez orada keladigan Yakshanba qonuni davridagi yakuniga guvohlik beradi. Isroilning bu ikki boshlanishi — biri qadimgi, zohiriy; ikkinchisi esa zamonaviy, ruhiy — Yahudodan ajralib chiqqan Isroilning shimoliy shohligining boshlanish tarixi orqali tasdiqlanadi.

Qadimgi Isroil oltin buzoqni yasaganida, ular Xudo ularni bir shohlik qilishi haqidagi bashoratning amalga oshishi bilan Misrdan endigina chiqqan edilar. Isroilning shimoliy shohligining birinchi shohi bo'lgan Yeribom haqidagi hikoya aynan o'sha xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Yeribom Sulaymonning g'azabidan qochib, Misrga ketgan edi. Unga Ahiyo payg'ambar orqali o'n ikki qabilaning o'ntasi ustidan shoh qilinishi haqida bashoratli va'da berilgan edi. Bashorat bajo bo'lishidan oldin, Yeribom Sulaymon bilan orasini uzoqlashtirish uchun, Sulaymon o'lgunicha, Misrga qochib ketar edi.

O'sha vaqtda, Yorubom Quddusdan chiqib ketayotganida, shilonlik payg'ambar Axiyo uni yo'lda uchratdi; u yangi bir kiyim kiyib olgan edi; ularning ikkovi dalada yolg'iz edilar. Shunda Axiyo uning ustidagi yangi kiyimni ushlab, uni o'n ikki bo'lakka yirtdi. So'ng Yorubomga dedi: "O'zing uchun o'n bo'lak ol; chunki Isroilning Xudosi Egamiz shunday demoqda: 'Mana, Men shohlikni Sulaymonning qo'lidan yirtib olaman va o'n qabilani senga beraman. (Lekin qulim Dovudning haqi va Men Isroilning barcha qabilalari orasidan tanlagan shahar — Quddusning haqi uchun unda bir qabila qoladi.) Chunki ular Meni tark etdilar va sidonliklarning ma'budasi Ashtoretga, mo'abliklarning xudosi Xamoshga hamda ammoniylarning xudosi Milkomga sajda qildilar; Mening yo'llarimda yurmadilar, ko'z o'ngimda to'g'ri bo'lgan ishni qilmadilar, Dovud, uning otasi, qilganidek farmonlarim va hukmlarimni saqlamadilar. Biroq Men butun shohlikni uning qo'lidan olmayman; balki qulim Dovudning haqi uchun, Men tanlagan va amrlarim hamda farmonlarimni saqlagan o'sha Dovudning haqi uchun, uni umrining barcha kunlarida hukmdor qilaman. Lekin shohlikni uning o'g'lining qo'lidan olaman va uni senga beraman, ya'ni o'n qabilani. Uning o'g'liga esa bir qabilani beraman, toki qulim Dovud Mening huzurimda, Men O'z nomimni o'sha yerga qo'yish uchun tanlagan shahar — Quddusda, har doim chiroqqa ega bo'lsin.'"

"Men seni olaman, va sen ko'ngling tilagan hamma narsaga muvofiq hukmronlik qilasan hamda Isroil ustidan shoh bo'lasan. Va shunday bo'ladiki, agar Men senga buyurgan hamma narsaga quloq solsang, Mening yo'llarimda yursang va qulim Dovud qilganidek, Mening nizomlarim va amrlarimga rioya qilib, nazarimda to'g'ri bo'lgan ishni qilsang, Men sen bilan birga bo'laman, Dovudga qurganim kabi senga ham mustahkam bir xonadon quraman va

Isroilni senga beraman. Va buning uchun Dovudning zurriyotini azoblayman, ammo abadiy emas.” Shuning uchun Sulaymon Yorovomni o‘ldirmoqchi bo‘ldi. Yorovom esa turib, Misrga, Misr shohi Shishaqning oldiga qochib ketdi va Sulaymon vafot etgunicha Misrda bo‘ldi. Sulaymonning qolgan ishlari, qilgan hamma ishlari va uning donoligi Sulaymonning ishlari kitobida yozilgan emasmi? Sulaymonning Quddusda butun Isroil ustidan hukmronlik qilgan vaqti qirq yil edi. Sulaymon ota-bobolari bag‘riga qo‘shildi va otasi Dovudning shahrida dafn qilindi; uning o‘rniga o‘g‘li Raxabom shoh bo‘ldi. 3 Shohlar 11:28–43.

Shoh Sulaymonning o‘limidan so‘ng shohlik bo‘linishi kerak edi; Yarovom shimoldagi o‘n qabila ustidan shoh bo‘lishi, Sulaymonning o‘g‘li Raxabom esa Quddusda shoh bo‘lishi kerak edi. Qabilalarning bo‘linishi yuz berishidan oldin esa, Yarovom Misrdan chiqib kelishi lozim edi.

Raxabom Shakamga bordi, chunki butun Isroil uni shoh qilish uchun Shakamga kelgan edi. Va shunday bo‘ldiki, hali Misrda bo‘lgan Nabat o‘g‘li Yarubom buni eshitgach (chunki u shoh Sulaymonning huzuridan qochib ketgan edi va Yarubom Misrda yashar edi), odamlar yuborib uni chaqirdilar. Shunda Yarubom va Isroilning butun jamoasi kelib, Raxabomga shunday dedilar: “Otangiz bo‘ynimizdagi bo‘yinturuqni og‘ir qildi; endi esa otangizning og‘ir xizmatini va uning bizning ustimizga yuklagan og‘ir bo‘yinturug‘ini yengillashtiring, shunda biz sizga xizmat qilamiz.” U ularga dedi: “Yana uch kundan so‘ng mening oldimga qaytib kelinglar.” Shunda xalq tarqaldi. 3 Shohlar 12:1–5.

Raxabomning o‘sha uch kun davomida naqadar nodonlarcha ish tutgani haqidagi hikoya aybni uning qariyalarning maslahatini nodonlarcha rad etganiga yuklaydi, biroq qabilalarning ajralishi bashorat qilingan edi, shuning uchun bu baribir bir yo‘l bilan yoki boshqa yo‘l bilan sodir bo‘lar edi. Kelajakdagi bir maqola uchun bu yerda shuni qayd etish joizki, ajralish jarayoni aynan uch kun deb belgilangan edi. Ikki shohlik Millerchilar tarixida yana bitta shohlikka aylanadi, va shimoliy hamda janubiy qabilalar Millerchilar tarixi davomida, ya‘ni Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi uch farishtaning kelishi davrida bitta shohlikka aylanganda, Millerchilar tarixidagi o‘sha uch farishta Raxabomning qarori bilan bog‘liq uch kun orqali timsollangan edi. 1798 yildan 1844 yilgacha o‘sha uch farishta kelgan qirq olti yil ham ramziy ma‘nodagi o‘sha uch kun edi; Masih Yuhanno kitobining ikkinchi bobida vayron qilingan ma‘badni qayta tiklashi uchun O‘ziga zarur bo‘lishini aytgan uch kun ham shu edi, ammo tadqiqotning o‘sha qismi kelajakdagi bir maqola uchundir.

Raxabom uch kunning oxirida o‘zining nodonona hukmini e‘lon qilganida, shohliklar bo‘linib ketdi.

Shunday qilib, butun Isroil shoh ularga quloq solmaganini ko‘rgach, xalq shohga javob berib dedi: “Dovudda bizning qanday ulushimiz bor? Yessay o‘g‘lida bizning merosimiz yo‘q. Chodirlaringga qayting, ey Isroil! Endi o‘z uyingni o‘zing ko‘r, ey Dovud.” Shunday qilib, Isroil o‘z chodirlariga tarqalib ketdi. Ammo Yahudo shaharlarida yashagan Isroil farzandlari ustidan Raxabom hukmronlik qildi. So‘ng shoh Raxabom xiroj ustidan qo‘yilgan Adoramni yubordi; ammo butun Isroil uni toshbo‘ron qilib o‘ldirdi. Shuning uchun shoh Raxabom Quddusga qochib ketish uchun aravasiga chiqishga shoshildi. Shunday qilib, Isroil bugungi kungacha Dovud xonadoniga qarshi isyon qildi. Va shunday bo‘ldiki, butun Isroil

Yorubomning qaytib kelganini eshitgach, odam yuborib uni jamoat huzuriga chaqirdi va uni butun Isroil ustidan shoh qildi; Yahudo qabilasigina bundan mustasno, Dovud xonadoniga ergashgan boshqa hech kim yo'q edi. 3 Shohlar 12:16–20.

Yorubomga saltanat berilishi haqidagi bashorat amalga oshgan edi va u Misrdan chiqqan paytda amalga oshdi. Xudo O'z nomini qo'yish uchun tanlagan shahar — Quddus shahrida Xudoning muqaddas maskani joylashganidan rashk qilgan Yorubom, faqat Quddusda amalga oshirilishi tayin etilgan muqaddas maskan, ruhoniylar va ibodat xizmatining qalbakilashtirilgan shaklini barpo etishga kirishdi. Yorubomning shimoldagi o'n qabila orasida qalbaki ibodat tizimini o'rnatish ishi Horunning isyoni va oltin buzoq bilan to'g'ridan-to'g'ri paralleldir; shu bois u nafaqat tez orada keladigan yakshanba qonuniga, balki 1863-yildagi isyonga ham yana bir guvohlik beradi.

Yerobom o'z yuragida dedi: Endi shohlik Dovud xonadoniga qaytib ketadi. Agar bu xalq Quddusdagi Egamizning uyida qurbonlik qilish uchun yuqoriga chiqsa, bu xalqning yuragi yana o'z xo'jayini — Yahudo shohi Raxabomga qaytadi; ular meni o'ldirib, yana Yahudo shohi Raxabomning oldiga boradilar. Shunda shoh maslahat qilib, ikkita oltin buzoq yasadi va ularga dedi: Quddusga chiqishingiz sizlar uchun ortiqchadir; ey Isroil, mana, seni Misr yurtidan olib chiqqan xudolaring shulardir. Ulardan birini Baytilda qo'ydi, boshqasini esa Danga o'rnatdi. Bu ish gunohga aylandi; chunki xalq ulardan biriga sajda qilish uchun hatto Danggacha borardi. U yana sajdagohlar uyini qildi va Levi o'g'illaridan bo'lmagan oddiy xalq orasidan ruhoniylar tayinladi. Yerobom sakkizinchi oyda, oyning o'n beshinchi kunida, Yahudoda bo'ladigan bayramga o'xshash bir bayramni belgiladi va qurbongoh ustida qurbonlik qildi. U Baytilda ham xuddi shunday qilib, o'zi yasagan buzoqlarga qurbonlik qildi; va o'zi qilgan sajdagohlarning ruhoniylarini Baytilda joylashtirdi. Shunday qilib, u Baytilda qilgan qurbongoh ustida, sakkizinchi oyning o'n beshinchi kunida, ya'ni o'z yuragidan o'ylab topgan oyda, qurbonlik qildi; Isroil o'g'illari uchun bayram belgiladi; qurbongoh ustida qurbonlik qilib, tutatqi tutatdi. 3 Shohlar 12:26–33.

Yorubomning isyoni Horunning isyoni, 1863-yildagi protestant shoxining isyoni va yaqinlashib kelayotgan Yakshanba qonuni paytidagi respublikachi shoxning isyoni ustiga qo'yiladigan haqiqatning yana bir yo'nalishini taqdim etadi; va shu tariqa u bashoratli guvohlikni kengaytiradi. Horunning oltin buzoq bilan bog'liq isyonida Rabbiiy ruhoniylar tashkili tanlashning belgilangan usulini o'zgartirdi.

Isyondan oldin har bir qabilaning to'ng'ich o'g'li ruhoniylar tarkibiga kirishi kerak edi. Ammo Horunning oltin buzoq isyonida faqat Levi qabilasi Muso tomonida turdi. Shu sababli Xudo ruhoniylar uchun erkaklarni tayinlashning belgilangan usulini o'zgartirdi va o'sha paytdan boshlab ruhoniylar tashkili faqat Levi xonadoni tashkil etadigan bo'ldi.

Muso xalqning yalang'och ekanini ko'rdi; (chunki Horun ularni dushmanlari oldida sharmanda bo'lishlari uchun yalang'och qilib qo'ygan edi:) Shunda Muso qarorgoh darvozasi oldida turib dedi: Kim Egamiz tarafida bo'lsa, mening oldimga kelsin. Shunda Levining barcha o'g'illari uning yoniga yig'ildilar. U ularga dedi: Isroilning Egasi Xudo shunday demoqda: Har biringiz qilichingizni yoningizga taqinglar-da, qarorgoh bo'ylab darvozadan darvozaga kirib-chiqib, har kim o'z birodarini, har kim o'z hamrohini va har kim o'z qo'shnisini o'ldirsin. Levining

o'g'illari Musoning so'ziga muvofiq qildilar; va o'sha kuni xalqdan taxminan uch ming kishi halok bo'ldi. Chiqish 32:25–28.

Yarovom Xudo Horunning isyonida amalga oshirgan ishni qalbakilashtirdi, chunki o'sha paytda Xudo Levi qabilasidan yangi ruhoniylilikni ko'targan edi; zero Yarovom “Levi o'g'illaridan bo'lmagan, xalqning eng tuban tabaqasidan ruhoniylar tayinladi.” Shimoldagi o'n qabila shohligining boshidagi isyon Horun va raqsga tushgan telbalar isyoniga paralleldir. Bu isyon Misrdan chiqqandan keyin, shohlik barpo etilishi va'da qilingan bashoratning bajo bo'lishi sifatida yuz berdi. Har ikkala holatda ham yangi ruhoniylilik o'rnatildi, bu esa ruhoniylarni tanlashning avvalgi tartibidan o'zgarish edi.

Horunning oltin buzoq haqidagi isyoni takrorlandi, ammo Yarov'om tomonidan u ikki hissa qilindi, chunki u ikkita oltin buzoq yasab, ularni ikki shaharga joylashtirdi. Dan shahri davlatchilikni ifodalaydi, chunki Dan “hukm qilmoq” degan ma'noni bildiradi, Bethel shahri esa cherkovchilikni ifodalaydi, chunki Bethel “Xudoning uyi” degan ma'noni bildiradi. Oltin buzoqlar Horunning buzoqi bilan bir xil ramziy ma'noga ega edi, biroq ikki shahar orqali ifodalangan Cherkov va Davlat ittifoqining qo'shimcha guvohligi bilan. Buzoq butparastlik qurbonligining eng yuksak shakli edi, shu sababli u Masihning qalbaki qurbonligini ifodalaydi. Oltin Bobilning ramzidir, buzoq esa bir hayvonning tasviri edi. Horun soxta bir sajda kunini belgilagani kabi, Yarov'om ham bir bayramni tayinladi va bu bayramning sanasi Quddusdagi haqiqiy sajda vaqtiga mos kelmasligiga ishonch hosil qildi.

Yaqinda joriy etilajak yakshanba qonunining barcha unsurlari Yorubomning isyon haqidagi guvohligida ifodalangan: soxta qurbonlik (buzoq), soxta Masih (qurbongoh), hayvonning surati (cherkov va davlatning birikmasi), soxta sajda kuni (yakshanba) va soxta ruhoniylilik.

Qadimgi Isroilning boshlanishi, o'n shimoliy qabilaning saltanat sifatidagi boshlanishi va Adventizmning boshlanishi bir xil bashoratli unsurlarga egadir; va ular birgalikda tez orada keladigan yakshanba qonunining bashoratli unsurlarini aniqlab beradi. Qadimgi Isroil Misr qulligidan chiqqan edi, Yeribom Sulaymonning ta'qibidan qutulish uchun qochib borgan Misrdan chiqdi, va Millerchi Adventizm endigina papalik qulligidan chiqqan edi.

Levining ruhoniyligi Horunning isyoni chog'ida o'rnatildi, eng tuban odamlardan iborat soxta ruhoniylilik Yeribomning guvohligida barpo etildi, va Rabbiy Millerchi Adventizm bilan ahdga kirganida, Butrusga ko'ra, millerchilar “tanlangan nasl, shohona ruhoniylilik, muqaddas xalq, xos xalq” edilar, “toki sizlarni zulmatdan O'zining ajoyib nuriga chorlaganning maqtovlarini e'lon qilinglar.” Millerchilar chorlangan nur — Horunning isyoni tarixida O'n Amrning ikki lavhasi orqali timsollangan, Habakkukning ikki lavhasida ifodalangan Millerning javohirlari nuri edi. Ular chiqarib olingan zulmat esa Misr qulligining zulmati orqali timsollangan, papalik hukmronligining Qorong'u Asrlari edi.

Masih butparastlik ham, papachilik ham oyoq osti qilgan ma'badni qayta tiklaganida, buni 1798 yildan 1844 yilgacha bo'lgan qirq olti yil ichida amalga oshirdi. U ma'badni barpo etgach, Ahdning Elchisi sifatida 1844 yil 22 oktyabrda to'satdan O'z ma'badiga keldi, chunki U oyoq osti qilingan va vayron etilgan ma'badni qayta tiklagan edi hamda Levi qabilasi bilan ifodalangan

ruhoniyligni ham pokladi.

Lekin Uning keladigan kuniga kim bardosh bera oladi? U zohir bo'lganida kim tik tura oladi? Chunki U erituvchining oloviga o'xshaydi, va kir yuvuvchilarning ishqoriga o'xshaydi. U kumushni eritib poklovchi kabi o'tiradi; U Levining o'g'illarini poklaydi va ularni oltin hamda kumush kabi tozalaydi, toki ular Egamizga solihlik ila nazr keltirsinlar. Shunda Yahudo va Quddusning nazri Egamizga qadimgi kunlardagidek, avvalgi yillardagidek maqbul bo'ladi. Malaki 3:2–4.

1844-yil 22-oktabrda Masih to'satdan O'z ma'badiga keldi va Leviy ruhoniyligi orqali ifodalangan bir xalq bilan ahdga kirdi, biroq 1863-yilga kelib ular Horunning isyonini takrorladilar, va Millerchi ruhoniyligi Laodikiya ruhoniyligiga aylandi; bu esa eng past tabaqadagi odamlardan tuzilgan Yorubom ruhoniyligi hamda Horunning raqsga tushuvchi ahmoqlari orqali tasvirlangan edi. Ammo Yorubom isyonining guvohligi 1863-yildagi isyon haqida bundan-da kattaroq bir guvohlikka ega. Yorubom o'zining soxta sajda tizimini joriy qilganida, Yorubomning isyonini fosh etish uchun Quddusdan bir payg'ambar yuborildi; bu Millerchi adventizmning O'n Amr Shabbatini dam olish kuni sifatida qabul qilishga yetaklanishi orqali oldindan ko'rsatilgan edi.

Adventizm uchinchi farishtaning nuri va muqaddasxonani qabul qilganida, ular 1798-yilda, oxirzamon boshlangan paytda, muhrlarning ochilishi bilan boshlangan ortib borayotgan nurni rad etgan o'sha protestantlarga tanbehni ifoda etar edilar. Qadimgi Isroil Misrdagi qulligi davrida Shabbatni unutmaganidek, sahrodagi jamoat ham 1798-yil kelguniga qadar Shabbatni unutmagan edi. Millerchilar tomonidan olib kelingan hukm-soati xabarining ortib borayotgan nuri oxir-oqibat muqaddasxonaga va Xudoning qonuniga olib bordi.

O'sha nur 1844-yil 22-oktabrda keldi va katolitsizmning soxta ta'limotlaridan butunlay chiqib kelishga chaqirilganlarga nisbatan soxta sajda berilgan tanbehni ifodaladi. Quyoshga sajda qilish — uning bag'riga qaytib borgan jamoatlar ustidan katolitsizm hokimiyatining belgisidir. O'sha tanbeh Yorubomning o'zining soxta sajda tizimini yo'lga qo'yishida ifodalangan.

Yeribom sakkizinchi oyda, oyning o'n beshinchi kunida, Yahudoda bo'ladigan bayramga o'xshash bir bayramni tayin qildi va qurbongoh ustida qurbonlik keltirdi. U Baytilda ham shunday qildi, o'zi yasagan buzoqlarga qurbonlik qildi; va Baytilda o'zi barpo etgan balandliklar ruhoniylarini joylashtirdi. Shunday qilib u Baytilda o'zi yasagan qurbongoh ustida sakkizinchi oyning o'n beshinchi kunida, ya'ni o'z yuragidan o'ylab topgan oyda qurbonlik keltirdi; va Isroil o'g'illari uchun bayram tayin qildi; u qurbongoh ustida qurbonlik keltirib, tutatqi tutatdi. Va mana, Egamizning kalomi bilan Yahudodan Baytilga bir Xudoning odami keldi; Yeribom esa tutatqi tutatish uchun qurbongoh yonida turardi. U Egamizning kalomi bilan qurbongohga qarshi faryod qilib, dedi: Ey qurbongoh, qurbongoh, Egamiz shunday demoqda: Mana, Dovud xonadoniga bir o'g'il tug'iladi, uning ismi Yo'shiyo bo'ladi; u sening ustingda senga tutatqi tutatadigan balandliklar ruhoniylarini qurbon qiladi, va sening ustingda inson suyaklari kuydiriladi. Va o'sha kuni u bir alomat berib, dedi: Egamiz aytgan alomat shudir: Mana, qurbongoh yoriladi, va undagi kul to'kilib ketadi. Shunday bo'ldiki, shoh Yeribom Xudoning odami Baytildagi qurbongohga qarshi faryod qilib aytgan so'zni eshitgach, qurbongoh tomondan qo'lini uzatib: Uni ushlanglar, dedi.

Va u unga qarshi uzatgan qo‘li qurib qoldi, shundayki, uni yana o‘ziga tortib ola olmadi. Qurbongoh ham yorilib ketdi, va Xudoning odami Egamizning kalomi bilan bergan alomatga muvofiq kul qurbongohdan to‘kildi. Shunda shoh javob berib, Xudoning odamiga dedi: Endi iltimos, Egang Xudoning yuzini so‘ra va men uchun ibodat qil, toki qo‘lim yana tiklansin. Xudoning odami Egamizga yolvordi, va shohning qo‘li yana o‘z holiga qaytdi hamda avvalgidek bo‘ldi. Shoh esa Xudoning odamiga dedi: Men bilan uyga yur, o‘zingni tetiklantir, men senga mukofot beraman. Xudoning odami shohga dedi: Agar menga uyingning yarmini bersang ham, sen bilan kirmayman, bu yerda non yemayman ham, suv ichmayman ham. Chunki Egamizning kalomi bilan menga shunday amr qilingan edi: Non yema, suv ichma, kelgan yo‘lingdan qaytib ketma. Shunday qilib, u boshqa yo‘ldan ketdi va Baytilga kelgan yo‘lidan qaytmadi. 1 Shohlar 12:32–13:10.

Oltin buzoqlar isyoniga oid Horun va Yarovomning guvohligi bilan bir qatorda, Yarovom joriy etgan soxta sajda tizimining amalda tantanali ravishda yo‘lga qo‘yilishi ham uning guvohligiga kiradi. O‘sha yo‘lga qo‘yilish Quddusda ado etilishi lozim bo‘lgan sajda bilan Yarovomning qalbaki tizimi o‘rtasidagi farqni ifodalaydi. 1798-yildan 1844-yilgacha Rabbiiy O‘z xalqini papalik hukmronligining zulmatidan Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi uch farishta bilan ifodalangan ajoyib bashoratli nurga olib chiqdi. Protestant jamoatlari o‘sha nurni rad etdilar va shu tariqa 1844-yilda katolitsizmning qizlariga aylandilar.

Yeroboamning sajda tizimi katolik sajda tizimining timsoli edi, va uning hikoyasida Isroilning shimoliy shohligi Milleritlar tarixidagi protestantlar ichida qolishni tanlagan katolitsizmning soxta tizimini ifodalaydi. O‘sha tizimning ramzi quyoshga sajda qilishdir.

1844-yil 22-oktabrda Eng Muqaddas Xonaga kirgan sodiq va dono bokiralar endigina katolitsizm ta’siriga qaytib, Rimning qizlariga aylangan protestantlar uchun tanbehni ifoda etdi. Yorubomning qalbaki sajda tizimi joriy etilganida Yahudodan bir payg‘ambar kelib, Yorubomga tanbeh berdi; shu tariqa u Eng Muqaddas Xonaga kirgan va Xudoning qonunini tan olishga yetaklangan sodiq bokiralarning timsoli bo‘ldi. O‘sha payg‘ambar va uning Yorubomga bergan tanbehi haqidagi hikoya 1863-yildagi isyonni ko‘rib chiqishda nihoyatda ibratlidir, biroq bir boshlanish bilan birga bir yakun ham qo‘yilmaguncha bu hikoya kutib turishi lozim.

Qadimgi Isroilning boshlanishlari, Yarov‘amning shohligi va zamonaviy Isroil — bularning barchasi o‘zaro muvofiq keladi va birgalikda yaqin orada joriy etiladigan Yakshanba qonuni paytida Vahiy o‘n uchinchi bobdagi yer hayvonining oxiriga oid uchta guvohlikni taqdim etadi. 1844-yil 22-oktabrda Millerit Adventizmning sodiqlari yer hayvonining haqiqiy protestant shoxiga aylandilar va ular buni 1798-yilda, ya’ni oxirzamon boshlangan paytda boshlangan tarix ichida amalga oshirdilar. 1798-yil Injil bashoratidagi oltinchi shohlik — Amerika Qo‘shma Shtatlarining — hamda Amerika Qo‘shma Shtatlarida Adventizmning haqiqiy protestant shoxining barpo etilishining boshlanishi edi. O‘sha boshlanish tarixida Amerika Qo‘shma Shtatlarining yakuniy tarixi ifodalanadi, chunki Iso har doim bir narsaning oxirini o‘sha narsaning boshlanishi orqali tasvirlaydi.

Qadimgi, zamonaviy va Yarovomning Isroiliga oid uchta boshlang‘ich guvoh yer maxluqining oxirini tasvirlaydi, biroq Yahudodan kelib Yarovomni koyigan payg‘ambarning guvohligini bayon

etishdan oldin o'z o'rniga qo'yilishi lozim bo'lgan yana bir boshqa yakun ham mavjud. Kiritilishi zarur bo'lgan bu yakuniy tarix — Hizqiyo payg'ambar orqali ifodalanganidek, Isroilning shimoliy va janubiy shohliklarining yakunidir.

Shuni unutmaslik kerakki, biz hozir ko'rsatib berayotgan narsa shundan iboratki, 1863-yildagi isyon Hizqiyolning sakkizinchi bobidagi birinchi jirkanchlik — rashk timsoli bilan belgilangan. Hizqiyol orqali tasvirlangan shimoliy va janubiy shohliklarning tugashini ko'rib chiqqanimizdan so'ng, 1863-yildagi isyon Horun va Yarovomning isyoni orqali tasvirlanganini hamda u Laodikiyachilik Adventizmining to'rt avlodidan birinchisining boshlanishini ko'rsatishini tasdiqlash uchun bizda ortig'i bilan yetarli dalil bo'ladi.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

Egamizning kalomi yana menga kelib, dedi: “Bundan tashqari, ey inson o'g'li, o'zingga bir tayoq ol va uning ustiga: ‘Yahudo uchun va uning hamrohlari bo'lgan Isroil farzandlari uchun’, deb yoz. So'ng yana boshqa bir tayoq ol va uning ustiga: ‘Yusuf uchun, Efrayim tayoqi uchun va uning hamrohlari bo'lgan butun Isroil xonadoni uchun’, deb yoz. Va ularni bir-biriga qo'shib, bir tayoq qil; ular sening qo'lingda bir bo'lsinlar. Qachonki sening xalqing farzandlari senga gapirib: ‘Bular bilan nimani nazarda tutayotganingni bizga ko'rsatib bermaysanmi?’ desalar, ularga ayt: ‘Egamiz Rabbiy shunday demoqda: Mana, Men Efrayim qo'lida bo'lgan Yusuf tayoqini va uning hamrohlari bo'lgan Isroil qabilalarini olaman, ularni u bilan, ya'ni Yahudo tayoqi bilan birlashtiraman va ularni bitta tayoq qilaman; ular Mening qo'limda bir bo'ladilar’. Sen yozgan tayoqlar ularning ko'z o'ngida sening qo'lingda bo'lsin. Va ularga ayt: ‘Egamiz Rabbiy shunday demoqda: Mana, Men Isroil farzandlarini ular borib qolgan xalqlar orasidan olaman, ularni har tomondan yig'aman va o'z yurtlariga olib kelaman.’

Va Men ularni Isroil tog'lari uzra o'sha yurtda bitta xalq qilaman; va ularning barchasiga bitta podshoh podshoh bo'ladi; ular endi ikki xalq bo'lmaydilar, bundan buyon aslo ikki shohlikka bo'linmaydilar ham. Ular endi o'z butlari bilan ham, jirkanch narsalari bilan ham, biror gunohlari bilan ham o'zlarini bulg'amaydi; balki Men ularni gunoh qilgan barcha maskanlaridan qutqaraman va ularni poklayman; shunday qilib ular Mening xalqim bo'ladilar, Men esa ularning Xudosi bo'laman. Va qulim Dovud ularga podshoh bo'ladi; ularning barchasi uchun bitta cho'pon bo'ladi; ular ham Mening hukmlarim bo'yicha yuradilar, farmonlarimni saqlaydilar va ularni bajo keltiradilar. Ular Men qulim Yoqubga bergan yurtda, ota-bobolaringiz yashagan yurtda yashaydilar; o'zlari ham, farzandlari ham, farzandlarining farzandlari ham unda to'ab yashaydilar; va qulim Dovud ularga to'ab amir bo'ladi. Bundan tashqari, Men ular bilan tinchlik ahdini tuzaman; bu ular bilan abadiy ahd bo'ladi; Men ularni mustahkamlayman, ko'paytiraman va muqaddas maskanimni ularning o'rtasida abadiy o'rnataman. Mening maskanim ham ular bilan bo'ladi; ha, Men ularning Xudosi bo'laman, ular esa Mening xalqim bo'ladilar. Va xalqlar biladilarki, Men — Egaman — Isroilni muqaddas qiluvchiman, qachonki Mening muqaddas maskanim ularning o'rtasida abadiy bo'lsa. Hizqiyo 37:15–28.